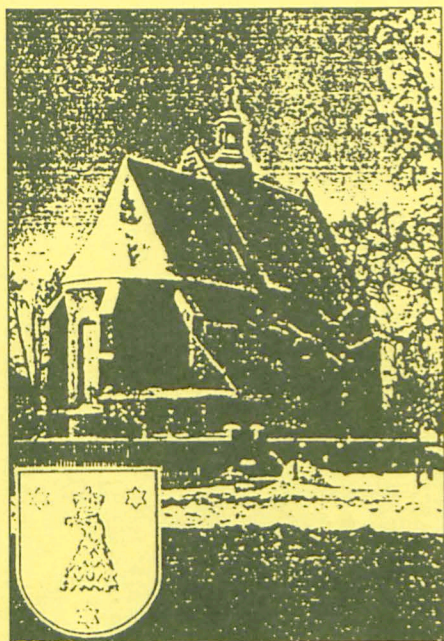


Władysław Graf

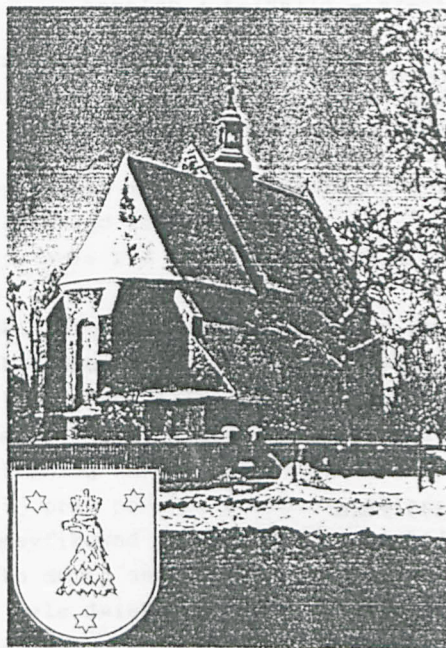


OSTRZESZÓW

STOWARZYSZENIA KATOLICKIE
W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

CZĘŚĆ 2

Władysław Graf



OSTRZESZÓW

STOWARZYSZENIA KATOLICKIE
W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

CZĘŚĆ 2

ŹRÓDŁA I MATERIAŁY

- Roczniki "Tygodnika Parafialnego"
parafii ostrzeszowskiej pod redakcją
proboszcza ks.Grzegorza Kuacharskiego
z lat 1931 - 1936
- Ks.Redca Michał Perliński - "Wspomnienia
o mieście Ostrzeszowie - bliskiej i dalszej
jego okolicy" - Ostrzeszów 1920
- Fotografie ze zbiorów Władysława Grafa
+ Muzeum Regionalnego w Ostrzeszowie
- oraz p.Zofii Jurkiewicz - Janelt

OKŁADKA

Władysław Graf
fotografia Fary z 1939 roku

WYDAWCA

Ostrzeszowskie Centrum Kultury w Ostrzeszowie

WSTĘP

do części 2

Zgodnie z zapowiedzią w zeszycie Nr.51
- publikuję dalszą - drugą część tematu "Stowarzyszenia Katolickie w okresie międzywojennym".

W poprzednim zeszycie opisałem 5 organizacji katolickich, wśród których :

- Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego i Paulo
 - Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej
 - Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej
- uznawane były jako najliczniejsze i najżywotniejsze.

W tym numerze opiszę pozostałe 19 organizacji, więcej lub mniej znaczące działające w "Akcji Katolickiej przy parafii ostrzeszowskiej. Nie wypada jednak klasyfikować je wyróżniając niektóre więcej, a inne jako mniej znaczące. Wszystkie spełniały określone cele działania i były składową częścią pracy w Ostrzeszowie i okolicy w ramach "Akcji

Katolickiej".

Autor

6. Kółko Włościanek

Wśród działających organizacji katolickich przy parafii ostrzeszowskiej - było Kółko Włościanek.

Powstało w okresie powojennym na bazie istniejącego już w czasie Zaboru Pruskiego - Kółka Rolniczego. Dokładnej daty założenia Kółka Włościanek nie udało mi się ustalić. W tym miejscu odwołuję czytelnika do wyszukania daty powstania Kółka w "Gazecie Ostrzeszowskiej" - może tam znajdzie się wzmianka o powołaniu tej organizacji w Ostrzeszowie.

Kółko Włościanek działało pod patronatem wielkopolskiego zarządu w Poznaniu w ramach wytężonej pracy Akcji Katolickiej. W powiecie ostrzeszowskim istniało jeszcze kilka podobnych Kółek w skupiskach miejskich i niektórych gminach.

W założeniach programowych wiodącym celem było szerzenie oświaty wśród ludności wiejskiej. Jako organizacja katolicka utrzymywała ścisłe związki z wydarzeniami ostrzeszowskiej parafii katolickiej.

Wiedomości o istnieniu Kółka Włościanek zaczerpnąłem z "Tygodnika Parafialnego". Z zamieszczonych tam notatek mogłem częściowo ustalić nazwiska pań kierujących tą organizacją. W 1931 r. przewodniczącą była p. Władysława Ledzińska, a sekretarką H. Latanowiczówna. W 1934 roku prezeską /zwaną również patronką/ była p. J. Hęćkova.

Z różnych informacji zamieszczonych w "Tygodniku Parafialnym" można się dowiedzieć, że "Siostry" /bo i tak nazywano członkinie/, opiekowały się Włościankami z całego powiatu. W każdy targowy dzień w okresie zimy dla członkoń wydawano bezpłatnie herbatkę w domu przy ul. Okrężnej nr. 9. Należy zatem przyjąć, że w tym domu posiadały własny lokal.

Zebrań nazywane także "Zebraniami Towarzyskimi" odbywały się dwa razy w miesiącu w lokalu Banku Ludowego, restauracji p. Stachowiska przy ul. Zamkowej lub w innych miejscach.

W powiecie ostrzeszowskim istniało jeszcze kilka podobnych Kółek Włościanek w skupiskach miejskich i w niektórych gminach. Kółko posiadało własny chórek, który urozmaicał zebrania towarzyskie połączone z pokazami praktycznymi, lub spiewał na organizowa-

nych wycieczkach. W tym zakresie Kółko Włościanek współpracowało z Towarzystwem Gimnastycznym "Sokół" ucząc się polskiej piosenki i nauki tańca polskiego.

Szerzenie oświaty wśród ludności wiejskiej a także gospodyń w mieście prowadzono poprzez organizowanie wszelakich kursów.

- Od 27 maja 1931 r. zorganizowano kilkudniowy kurs prasowania sztywnej bielizny. Kierownikiem i organizatorem kursu była p. Janina Hęćkowska.
- Od 17 stycznia 1932 r. przeprowadzono kurs robienia sztucznych kwiatów pod kierunkiem p. J. Hęćkowej.
- 25 stycznia 1932 r. od godz. 9,30 do wieczora przeprowadzono jednodniowy kurs rolniczy - w sali kina "Grand" przy ul. Kolejowej.
- Od 26 stycznia 1934 r. - w auli Gimnazjum przy ul. Zamkowej przeprowadzono trzydniowy kurs higieny, prowadzony przez instruktorkę z Poznania p. dr Wojciechowską.
- Od 11 lipca 1932 r. przeprowadzono pięciodniowy kurs racjonalnego prania i prasowania sztywnej bielizny. Kurs prowadziła instruktorka z Poznania p. Rogalska.
- w dniach od 28 maja do 2 czerwca 1934 r. przeprowadzono kurs racjonalnego prania i prasowania sztywnej bielizny. Udział w kursie brały również panie niezrzeszone.
- 18-20 czerwca 1934 r. - przeprowadzono trzydniowy kurs przetworów owocowych w pomieszczeniach dworku prezeski Janiny Hęćkowej przy ul. Klasztornej.
- 15 lipca 1934 r. o godz. 13-tej w auli Gimnazjum odbył się kilkogodzinny kurs higieny osobistej przeprowadzony przez p. dr Wojciechowską z Poznania.
- Od 19 do 20 lipca 1934 r. przeprowadzono kurs serowarstwa. Uczono wyrobu 16 gatunków sera.
- W dniach 8-13 kwietnia 1935 r. przeprowadzono drugi kurs serowarstwa pod kierunkiem zawodowej instruktorki z Poznania.
- 14 czerwca 1936 r. - został zakończony kurs gotowania. W tym dniu w domu p. Cieplików przy ul. Zamkowej nr. 4 zorganizowano wystawę i degustację wypieku ciast.

Kółko Włościańskie uczestniczyło w organizowaniu również innych imprez :

- 8 marca 1931 r. - w lokalu Banku Ludowego o godz. 16,30 dla człon-

kiń i pań niezrzeszonych ks. Konieczny wygłosił prelekcję na temat życia św. Augustyna.

- W dniach 12-15 sierpnia 1934 r. Kółko Włościanek uczestniczyło w Regionalnej Wystawie Rolniczo-Przemysłowej Powiatu Kępińskiego w Ostrzeszowie. Włościanki wystawiły robótki i hafty artystyczne, przedstawiały osiągnięcia gospodarstw hodowlanych /kury, kaczki, gęsi, króliki, gołębie/ i ogrodnicze jak owoce i warzywa.
- 6 listopada 1934 r. zorganizowano wycieczkę do Częstochowy.
- 27 maja 1936 r. zorganizowano pieszą wycieczkę do źródła na Stępnej Niwie. Tam odbyły się wspólna zabawa przy orkiestrze aż do godzin wieczornych.

Kółko Włościanek organizowało Walne Zjazdy Rejonowe. Taki Zjazd z dnia 11 października 1931 roku opisano w kronice parafialnej /Rok 1 Nr. 41 z 1931 r. / :

Kronika parafialna.

Walny Zjazd Kółek Włościanek. ✓

W niedzielę, dnia 27 września, odbył się w Ostrzeszowie walny zjazd kółek włościanek, który na wielkiej sali „Strzechy” zgromadził wiele członków z bliska i z daleka. Zebranie zagała wicepatronka Kółek Włościanek p. Helena Przyniczyńska witając przedstawicieli władz duchownych i świeckich w osobach ks. prob. Kucharskiego i p. Starosty Zenktelea, p. pułkownikową Thielową i ks. prob. Kasprzaka z Doruchowa, p. starościna, Kasprzakową z Kępna, p. inspektora Hęckę, p. dyr. Prusinkiewicza, p. prof. Biczyskę, oraz licznie zebrane panie. W toku obrad przybył na salę dyr. Tow. Czytelnicy Ludowych ks. Antoni Ludwiczak, który w przemowie do zebranych zachęcał do szerzenia oświaty wśród ludu wiejskiego. Zjawiła się też na sali, bawiąca w Ostrzeszowie z okazji jubileuszu Tow. Samopomocy Naukowej, p. Zofja Rzepecka z Poznania, która z właściwą sobie swadą wygłosiła godzinne przemówienie, zachęcając zebrane siostry do wytężonej pracy w Akcji Katolickiej. W gorących słowach podziękował złotoustej mówczyni ks. proboszcz Kucharski, zaznaczając, że dzień dzisiejszy zalicza do wielkich dni w swojej parafii, gdyż parafianie mieli możność pokrzepić swego ducha, słuchając tak pięknych i przekonujących wywodów

zacznej prelegentki. W końcu uczestnicy zebrania zwiedzili piękną wystawę produktów rolnych ziemi ostrzeszowskiej, przedstawiających się okazale. Gościnne włościanki z p. Hęckową na czele podejmowały potem gości podwieczorkiem, przy którym spędzano na pogawędce miłe chwile.
(Uczestniczka.)

7. Stowarzyszenie Kobiet Pracujących

Stowarzyszenie Kobiet Pracujących wymienił wśród innych Towarzystw katolickich ks. proboszcz Michał Perliński w swojej książce pt. "Wspomnienia o mieście Ostrzeszowie" wydanej w 1920 roku. Kiedy założono tę organizację nie wiadomo. Z biegiem czasu Stowarzyszenie zmieniało swoją nazwę. W prasowych notatkach z 1932 r. określa się jako "Stowarzyszenie Katolickiej Służby Żeńskiej". W 1934 r. przyjęło do swego grona członkinie Stowarzyszenia Matek Chrześcijańskich. W 1936 roku o Stowarzyszeniu pisze się pod nazwą Katolickie Stowarzyszenie Kobiet "Jedność".

W 1931 roku prezeską była p. Fligierówna, a sekretarką p. Stempniewiczówna. Patronem był ks. Konieczny.

Stowarzyszenie dzieliło się na dwa oddziały :

- oddział młodszych
- oddział starszych.

Organizacja posiadała własny sztandar. W notatkach prasowych podano, że Stowarzyszenie posiadało własny lokal przy ul. Szerokiej nr. 6 /dom p. Adamskiego/.

Dla sprawnej działalności programowej, której przewodnią ideą było kształcenie kobiet w sprawach gospodarskich, powołano w 1935 r. Sekcję Gospodarskiego Kształcenia Kobiet. Sekcja organizowała praktyczne pokazy gotowania i pieczenia. Takie szkolenia łączone były pokazami i przeważnie odbywały się w lokalu p. Wawrzyna Stachowiaka /restauracja/ przy ul. Zamkowej nr. 11.

Rozszerzając program kształcenia kobiet, prowadzono różnego rodzaju kursy gospodarstwa domowego.

W maju 1934 r. zorganizowano kurs robót ręcznych i szycia bielizny.

Instruktorce była p. Maria Golusińska.

Nie tylko skupiano się wokół podniesienia wiedzy gospodarczego. Zadbano również o moralne i duchowe wsparcie członkiń. 11 stycznia 1931 r. w lokalu p. Stempniewicza przy ul. Krakowskiej na uroczystym zebraniu członkiń, wysłuchano wykład ks. Koniecznego uzupełniony przeżroczami na tematy religijne.

2 sierpnia 1931 r. urządzono wycieczkę do lasu wspólnie z dziećmi członkiń, dla których przygotowano wiele atrakcji.

Corocznie organizowano "Święconkę" dla członkiń. Dla przykładu podaję, że 22 kwietnia 1935 r. taką święconkę zorganizowano w lokalu własnym przy ul. Szerokiej. W 1936 r. odbyła się 13 kwietnia.

Stowarzyszenie brało udział także w życiu publicznym miasta. 29 marca 1931 r. o godz. 18,30 w sali Hendrykowskiego członkinie wystawiły sztukę teatralną pt. "Maria Magdalena". Przedstawie dano również dla dzieci w tym samym dniu o godz. 11,30.



Stowarzyszenie Kobiet Pracujących.

Pośrodku siedzi patron ks. Konieczny.

Fotografia zrobiona w 1933 roku - na zdjęciu widoczny sztandar Stowarzyszenia.

Członkinie tej organizacji uczestniczyły w wielu imprezach organizowanych wspólnie przez Akcję Katolicką, udzielając się w programach okolicznościowych akademiach lub brały udział w amatorskich przedstawieniach.

Jako Stowarzyszenie katolickie - nie zapomniano o stosowaniu praktyk religijnych. Członkinie odbywały wspólnie kwartalne Komunie Święte. Brały udział w przygotowywaniach uroczystości kościelnych.

8. Stowarzyszenie Matek Chrześcijańskich

Stowarzyszenie Matek Chrześcijańskich powstało jeszcze w czasie Zaboru Pruskiego. O tej organizacji pisał również w 1920 r. ks. proboszcz Michał Perliński. W działalności programowo było zbliżone do Stowarzyszenia Kobiet Pracujących.

Organizacja posiadała wspólny lokal z Stowarzyszeniem Kobiet Pracujących przy ul. Szerokiej w budynku p. Aleksandra Adamskiego.

Po odzyskaniu Niepodległości było bardzo aktywne, z czasem jednak uszczuplało swoje szeregi z powodu angażowania się pań w stowarzyszeniach o podobnych programach działania w kształceniu kobiet. W 1935 roku zmieniło swoją nazwę na Katolickie Koło Pań, by po niedługim czasie jeszcze w tym samym roku zdeklarowało się połączyć z Stowarzyszeniem Kobiet Pracujących.

W czasie swojej kadencji plany działania omawiano na miesięcznych zebraniach plenarnych.

Stowarzyszenie uczestniczyło we wszystkich przejawach życia katolickiego w parafii ostrzeszowskiej. Między innymi organizowało lub współorganizowało akademie w uroczystość Świętej Rodziny. Dla przykładu podaję, że 13 stycznia 1935 r. o godz. 16-tej w sali Hendrykowskiego z inicjatywy Akcji Katolickiej - Katolickie Stowarzyszenie Pań zorganizowało akademię ku czci Najświętszej Rodziny. W czasie akademii, jak zanotowano w kronice parafialnej, wygłoszono referat okolicznościowy o tematyce rodzinnej katolickiej przez p. Zofię Adamską. W części artystycznej dwa sola na skrzypce wykonał p. F. Sernowski przy akompaniencie p. Sabiny Prądyńskiej.

W rok później 2 stycznia 1936 r. o godz. 16-tej w auli Gimnazjum odbyła się akademia następna - ku czci Najświętszej Rodziny,

z udziałem członkiń byłego Stowarzyszenia Matek Chrześcijańskich.

W programie było : - słowo wstępne wygłoszone przez prezesa Akcji Katolickiej dr Ledzińskiego

- referat okolicznościowy wygłoszony przez prof. Stanisława Czernika

- deklamacje

- koncert w wykonaniu p. sędziny Chełmickiej - skrzypce, przy akompaniamencie p. Sabiny Prądzyńskiej :

a/ "Serenada" - Drdla

b/ "Humoreska" - Dworaka

c/ "Serenada" - Tossellego.

Akademie ku czci Najświętszej Rodziny weszły do kalendarza corocznych uroczystości katolickich w Ostrzeszowie, w których brały udział korporacje skupione w Akcji Katolickiej.

Stowarzyszenie uczestniczyło w życiu publicznym miasta, również poprzez wystawianie sztuk teatralnych. Odbywało się to na zasadzie łączenia obsady aktorskiej z innymi stowarzyszeniami katolickimi, a także świeckimi.

25 października 1936 r. z okazji Święta Chrystusa Króla - w sali Hendrykowskiego zespół sił amatorskich, w tym członkinie kobiet pracujących - wystawił dramat religijny w 4-ch aktach pt. "Za Boskiego Króla". Reżyserował p. Merian Melinowski.

9. Koło Wykształcenia Religijnego Panien

Koło Wykształcenia Religijnego Panien wyłonilo się jako samodzielnie pracujące z Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej. Powstało 3 kwietnia 1936 roku. Opiekunem nowopowstałego Koła był ks. Misiak. Organizacja swój program dostosowała do aktualnej sytuacji potrzeb dokształcania panien. Programy pracy omawiano na comiesięcznych zebraniach plenarnych.

Celem działalności koła było :

- szerzenie oświaty religijnej wśród panien

- głębsze poznawanie wiary

- spostrzeganie siebie, jako przyszłe matki wykonujące obowiązki wychowywania dzieci ucząc jednocześnie religii w domu.

Koło Wykształcenia Religijnego Panien działało wśród swego grona dla potrzeb członkiń. Członkinie koła należały również do Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej, i tam uczestniczyły w życiu publicznym parafii ostrzeszowskiej. Z tego powodu skromny jest zapis prasowy o działalności koła.

10. Czytelnia Kobiet

W okresie międzywojennym wśród społeczeństwa promowano w szerokim pojęciu czytelnictwo, jako znaczny czynnik wypełniający luki w kształceniu obywateli po okresie długotrwałego Zaboru Pruskiego i w tym czasie germanizacji Polaków. Powstało świeckie Towarzystwo Czytelni Ludowych / TCL /, istniała Publiczna Biblioteka Powiatowa i Miejska, różne stowarzyszenia prowadziły własne biblioteki i propagowały czytelnictwo wśród swych członków.

Taką postawę wobec dokształcania swoich parafian przyjęła Akcja Katolicka i w niej działające korporacje. Doceniając ważność zagadnienia, przez cały okres międzywojenny istniała "Czytelnia Kobiet" przy ostrzeszowskiej parafii, założona w 1906 roku, jako jedna z pierwszych organizacji powstałej w czasie Zaboru Pruskiego w walce przeciw germanizacji Polaków.

Czytelnia Kobiet organizowała miesięczne wtorkowe spotkania pod nazwą "Czarna kawa", które przeważnie odbywały się w małej salce p. Hendrykowskiego i tam też były przechowywane książki wypożyczane wśród członkiń i pań niezrzeszonych.

Corocznie - 25 marca obchodzono swoje święto patronalne. Obok popularyzacji czytania książek, organizowano odczyty i wygłaszano referaty na tematy patriotyczno-religijne. Z notatek prasowych dowiedziałem się, że taki odczyt wygłosił ks. dr Masłowski dnia 19 maja 1936 roku.

Czytelnia Kobiet korzystała również z lokalu przy ul. Szerokiej nr. 6 uznając go za "Ognisko" własne.

Oprócz propagowania czytelnictwa zajmowano się także kształceniem kobiet pod względem robótek artystycznych. Na potwierdzenie tego faktu przytoczę notatkę z "Tygodnika Parafialnego", w której

podano, że "w dniach 15-17 grudnia 1936 r. w ognisku własnym przy ul. Szerokiej urządzono "Wystawę robót ręcznych".

11. Żeńskie Towarzystwo Samopomocy Naukowej

Żeńskie Towarzystwo Samopomocy Naukowej współpracowało z Towarzystwem Młodych Polek. Zapoczątkowało swoją działalność pod Zaborom Pruskim w 1906 roku. Pierwszym patronem Towarzystwa był ks. Ludwiczek. Nie napotkałem na materiały dotyczące samego kierownictwa od początku istnienia tej organizacji. Dopiero w 1931 roku w "Tygodniku Parafialnym" wydrukowano wzmiankę, że w tym roku prezeską była p. Władysława Ledzińska.

Dominującym celem działalności w czasie Zaboru Pruskiego było :

- walka o duszę polską
- walka o mowę ojczystą
- walka o kulturę polską
- walka o poczucie narodowe.

Po wyzwoleniu pracę ukierunkowano na odnowę godności Polki w wierze katolickiej. Towarzystwo brało aktywny udział w życiu publicznym miasta i parafii. Organizowało odczyty dla kobiet :

- 20 września 1932 r. - pt. "Rola kobiety w Parafialnej Akcji Katolickiej"
- 4 października 1932 r. - pt. "Modlitwa liturgiczna w stosunku do Akcji katolickiej".

Zainteresowanie członkiń sięgało również w wystawieniu sztuk teatralnych, z których dochód przeznaczano na różne cele. 26 listopada 1934 r. w sali Hendrykowskiego wystawiono sztukę pt. "Stryjek Fonsio". Dochód z tej imprezy przeznaczono na nagrobek proboszcza ks. Michała Perlińskiego.

Członkinie Towarzystwa zajmowały się także robótkami ręcznymi. 8-11 grudnia 1932 r. w lokalach p. A. W. Wodniakowskiego przy ul. Krakowskiej urządzono "Wystawę robót ręcznych", połączoną z wystawą obrazów prof. A. Serbeńskiego i Tyca. Być może, była to pierwsza wystawa obrazów artysty Serbeńskiego eksponowana w Ostrzeszowie.

Dnia 27 września 1931 roku w sali Hendrykowskiego Żeńskie Towarzystwo Samopomocy Naukowej obchodziło swój Jubileusz 25-lecia istnienia. Z tej okazji odbyła się akademie w sali Hendrykowskiego,

na program której składało się :

- referat prezeski p.Władysławy Ledzińskiej
- wykład pt. "Trzeba z żywymi napróżdnić" wygłoszony przez p.Zofię Rzepecką z ramienia Katolickiego Związku Polek w Poznaniu
- koncert fortepianowy p.Remelskiej
- deklamacja p.Jeniskowej.



Pod szyldem Żeńskiego Towarzystwa Samopomocy Naukowej zespół amatorski wystawiający sztukę teatralną pt. "Stryjek Fonsio" - graną w sali Hendrykowskiego 26 listopada 1934 roku.

Fot. ze zbiorów Muzeum Regionalnego w Ostrzeszowie

12. Katolickie Stowarzyszenie Mężów

Katolickie Stowarzyszenie Mężów zostało założone 16 grudnia 1934 roku. Na pierwszym organizacyjnym zebraniu na listę wpisano się 50 członków.

Wybrano Zarząd w składzie :

- Sylwester Hęcka - prezes
- Leonard Worsztynowicz - wiceprezes
- Stanisław Łukasiewicz - sekretarz
- Janiak - zastępca sekretarza
- Bielawski - skarbnik
- Ciaschera i Kitschke - ławnicy.

Organizacyjnie obejmowało miasto i teren. Dlatego Stowarzyszenie zostało podzielone na zastępy :

- miejskie
- terenowe.

Katolickie Stowarzyszenie Mężów w zadaniach programowych zapisało :

- krzewienie wiary katolickiej wśród mężów
- wychowanie w wierze poprzez praktyki religijne w rodzinach
- udział katolików - mężów we wszystkich przejawach życia parafialnego i społecznego w mieście.

Organizacja była podporządkowana Zarządowi Okręgu w Poznaniu. 23 marca 1935 roku członkowie Zarządu : p.p. Hęcka i Worsztynowicz brali udział w Zjeździe Okręgowym Katolickiego Stowarzyszenia Mężów Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej w Poznaniu, w obecności J.E.ks. Biskupa Walentego Dymka.

Wiceprezes Leonard Worsztynowicz zmarł 21 maja 1935 roku, i brak jest informacji o obsadzie tego wakatu.

Na podstawie notatek z "Tygodnika Parafialnego można uzyskać takie informacje, jak :

- 21 czerwca 1936 r. - /niedziela/ o godz. 12,45 w sali Hendrykowskiego odbyła się akademie zorganizowana przez Stowarzyszenie. Na program składało się :
- przemówienie komandora p. Janekowskiego z Ostrowa
- śpiewy chóralne w wykonaniu Towarzystwa Śpiewaczego im. St. Moniuszki
- deklamacje w wykonaniu członków
- solo skrzypcowe.

- 13 września 1936 r. - w Najmowie w salce p.Krzykały odbyło się spotkanie zastępu terenowego Katolickiego Stowarzyszenia Mężów. Na spotkanie przybyli p.p.prof.Biczysko, Łukasiewicz i ks.Bartosik. Referat okolicznościowy wygłosił p.Łukasiewicz.
- 29 maja oraz 9 czerwca 1935 r. - z inicjatywy Katolickiego Stowarzyszenia Mężów, w kinie "Grand" wyświetlano film religijno - historyczny o świętym Antonim, Wyświetlono w każdym dniu po dwa seanse o godz.16-tej i 19,30.

13. Katolickie Stowarzyszenie Robotników Polskich

Katolickie Stowarzyszenie Robotników Polskich w Ostrzeszowie rozpoczęło swoją działalność od 10 stycznia 1931 roku, pod prezesurą Antoniego Frasa.

Stowarzyszenie posiadało swój program działania szerząc wśród członków oświatę w kierunkach :

- kształtowania członków pod względem religijno - moralnym
- szerzenie oświaty i nauki zasad życia społecznego, gospodarczego, technicznego i zawodowego
- spełniania obowiązków wobec państwa
- popierania interesów stanu robotniczego
- szerzenia katolickich zasad higieny i wychowania fizycznego w trzeźwości
- chrześcijańskiej solidarności.

Organizacja ta - popierana przez społeczeństwo posiadała własną świetlicę, na urządzenie której wypożyczył lokal przy ul.Kra-kowskiej pod nr.14 p.A.W.Wodniakowski. Świetlica była codziennie otwarta w godzinach od 15-tej do 20-tej. W świetlicy można było korzystać z codziennej prasy, prowadzić gry świetlicowe, i czytać lektury. Otwarcie świetlicy nastąpiło 12 grudnia 1934 roku. Na koszty wyposażenia świetlicy zorganizowano wśród społeczeństwa ostrzeszowskiego t.zw. "łańcuch składek", który polegał na tym, że wpłacający zapraszał do kontynuacji wpłat wskazując kolejne nazwiska. Nazwiska ofiarodawców i wysokość datków pieniężnych podawano w "Tygodniku

Parafialnym". W 1935 roku z świetlicy korzystało 134 robotników, w tym 79 żonaty i 55 samotnych. Przeciętnie codziennie korzystało z świetlicy około 60 osób, którym wydawano jedną słodzoną szklankę herbaty.

Stowarzyszenie organizowało comiesięczne zebrania plenarne z wygłaszaniem referatów programowych.

Delegaci Stowarzyszenia brali udział w okresowych Zjazdach w Poznaniu /nr. 7 czerwca 1936 roku/.

W 1936 roku skład Zarządu przedstawiał się następująco :

- Bolesław Taborek - prezes
- Marceł Dudziński - sekretarz
- Feliks Siwek - skarbnik
- ks. proboszcz Grzegorz Kucharski - patron

Z inicjatywy Stowarzyszenia przy poparciu burmistrza miasta zorganizowano w sali Hendrykowskiego koncert, z którego dochód przeznaczono na wsparcie bezrobotnych w mieście. Na koncert złożyło się :

- pieśni solowe
- występy chórów "Dzwon" i "Moniuszko"
- występy skrzypcowe : p. Gebryelski

p. Janiskowa przy akompaniamencie p. Prądkyńskiej

- występ fortepianowy uczeń SS. Nazaretanek

W 40-lecie Encykliki "Rerum Novarum" Katolickie Stowarzyszenie Robotników Polskich dnia 9 sierpnia 1931 roku o godz. 9-tej w sali "Strzecha" urządziło akademię oraz o godz. 15-tej na ogródkach dziecięcych "Wielki Koncert". Podczas akademii przed śpiewami i deklamacją, referat okolicznościowy wygłosił prof. Stanisław Czernik.

TOW. KATOLICKICH ROBOTNIKÓW w OSTRZESZOWIE

urządza w niedzielę, dnia 9 sierpnia obchód 40-lecia Encykliki

„RERUM NOVARUM”

PROGRAM:

O godz. 8⁰⁰ uroczysta Msza św. z kazaniem, po Mszy św. pochód wszystkich Towarzystw z sztandarami na salę „STRZECHA”, gdzie odbędzie się uroczysta

AKADEMIA.

Po południu o godzinie 3 w ogródkach **WIELKI KONCERT** połączony z rozmaitemi rozrywkami: Loteria fantowa, strzelanie do tarczy o premje, wędki itd. itd.

Specjalne niespodzianki dla dzieci. — Wstęp do ogrodu 50 gr. — Dzieci poniżej lat 14-tu w towarzystwie rodziców mają wstęp wolny.

O liczny udział prosi

Zarząd.

O programie działalności Stowarzyszenia możemy się również dowiedzieć z treści wiersza wydrukowanego w "Tygodniku Parafialnym" w numerze 32 z dnia 9 sierpnia 1931 roku.

Robotnicy, łączcie się!

Hej gromada do gromady
Wraz się łączcie robotnicy!
Zaprzestańcie kłótni, zwady,
Wieczni nędzy niewolnicy!

Po co wzajem się waśnicie,
Zamiast biedzie czoło stawić,
I na oślep gdzieś dążyć,
Zamiast w prawdzie dusze zbawić.

Ocknijcie się, bracia drodzy!
Pamiętajcie zawsze o tem,
Że szczęśliwi ci ubodzy,
Gdy ich miłość wiąże splotem.

Więc się kochaj, biedny ludu,
Koło z kołem łącz się silnie,
Niezgoda nie mnożcie trudu,
Nad sobą pracujcie pilnie!

Gdy miłować się będziecie,
Bóg Wam będzie błogosławić,
W zgodzie dobry byt znajdziecie,
Łączność wszyscy będziemy sławić.

* * *

**W Katolickiem Towarzystwie Robotników
znajdziesz zdrową oświatę, opartą na zasadach
nauki Chrystusowej.**



14. Parafialny Wydział "Caritas"

O Parafialnym Wydziale "Caritas" w Ostrzeszowie "Tygodnik Parafialny" pisał od 1935 roku. Celem i zadaniem "Caritasu" było :

- wspieranie biednych z własnej parafii
- wyplenienie włościęgostwa
- wydawanie bonów t.zw. asygnet żywnościowych dla biednych rodzin i osób samotnych.

Także chodziło o to, by żebrakom zamiast pieniędzy wydawać bony 2 groszowe w bloczkach po 5 sztuk. W tej akcji - Wydział Parafialny "Caritas", po przeprowadzonych wywiadach środowiskowych, biednym wadawał o wartości według potrzeb. Za otrzymane bony można było dokonać zakupu potrzebnych do życia towarów spożywczych z wyłączeniem alkoholu i tytoniu. Także społeczeństwo ostrzeszowskie mogło nabywać odpłatnie bony w bloczkach w hurtowni spożywczej p. Wacława Góry lub w kancelarii parafialnej, by żebrakom dawać bony żywnościowe zamiast pieniędzy.

2 gr.

Zamiast gotówki!

Za takie **bon-y**-czeki otrzyma ubogi u kupca wszelki towar, prócz alkoholu i tytoniu.

U w a g a: Nieprzyjmujący czeków żywnościowych sami o sobie wydają sąd, że żywności nie potrzebują i głodu nie mają.

Wydział Parafialny „CARITAS“.

W niektórych okresach wymieniano dotychczasowe bony na nowe. Dawane bony bezpośrednio biednym przez "Caritas", po ich realizacji były wymieniane przez kupców na gotówkę za wydany towar.

Od sierpnia 1935 roku do wydawania bonów biednym, w kancelarii parafialnej urzędowała Siostra Justyna w godzinach od 12 - 13-tej.

Środki pieniężne potrzebne na realizację wyżej wymienionego zadania, otrzymywano z dobrowolnych datków od społeczeństwa, również poprzez kwesty uliczne i domowe, a także organizowano imprezy dochodowe. Dla przykładu podaję, że 4 października 1936 roku o godz. 17-tej w suli gimnazjum z okazji Tygodnia Miłosierdzia urządzono imprezę

dochodową ze wstępem dobrowolnych datków. Słowo wstępne wygłosił ks. proboszcz G. Kucharski, a referat okolicznościowy miał ks. dyrektor Cieślak. W części artystycznej było :

- deklamacje
- śpiew chóralny w wykonaniu chóru "Moniuszko"
pt. "Burza nad morzem" Falke
- koncert skrzypcowy w wykonaniu p. Janiskowej przy akompaniamencie p. Prądkyńskiej.

Dekorację sali nieodpłatnie wykonała firma p. Józefa Calińskiego.

15. Miejsko-Parafialny Komitet dla Spraw Bezrobocia

"Miejsko - Parafialny Komitet dla spraw bezrobocia" powołano w Ostrzeszowie 14 października 1931 roku. Na czele Komitetu stanęli reprezentanci miasta i parafii katolickiej. Miasto reprezentował p. burmistrz Seydak, a parafię ks. proboszcz Kucharski.

Powołanie Komitetu miało na celu prowadzenie akcji charytatywnej - zbieranie i rozdzielanie ofiar - dla około 1000 osób potrzebujących pomocy.

Dla sprawnego prowadzenia akcji, do pracy powołano Komitet składający się z przedstawicieli różnych środowisk :

- Stanisława Kasperska - prezydentka Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia św. Wincentego á Paulo
- Władysława Ledzińska - prezeska Polskiego Czerwonego Krzyża
- Szczepański - kierownik Szkoły Powszechnej Nr. 1 w Ostrzeszowie
- Marcei Gorgolewski - Opiekun Społeczny
- Wanda Fliegerówna
- Wacław Hoffman
- Jan Dirska
- Wacław Góra
- dr Ledziński
- Józef Kurzawski
- Leonard Worsztynowicz
- Konstanty Olszanowski
- Witold Prusinkiewicz
- Aleksander Prądkyński

Początkowo wybrany Komitet miał istnieć do przewidywanego terminu zakończenia akcji t.j. do końca wiosny 1932 roku. Nie znane mi są okoliczności odwołania Komitetu, jak również o jego dalszym działaniu. Musiał jednak istnieć nadal, bo jest wzmianka w "Tygodniku Parafialnym" o istnieniu Komitetu jeszcze w listopadzie 1932 roku.

Praca Komitetu polegała na zbiorowej pomocy na rzecz bezrobotnych. Panie "Wincentki" prowadziły zbiórki pieniężne lub żywności i odzieży po domach w mieście i gospodarstwach na wioskach.

Na hasło pomocy dla bezrobotnych - społeczeństwo odpowiedziało

- wpłatami pieniężnymi jednorazowymi
- deklaracją dostarczania cotygodniowo lub w terminach miesięcznych
 - a/ chleba przez piekarzy
 - b/ wędlin przez rzeźników
 - c/ artykułów spożywczych przez kupców
 - d/ opału /węgiel i torf/ przez handlarzy opałami

Dnia 13 listopada 1932 roku Komitet wydał "Odezwe dla Szenownych Parafian i Obywatelstwa Miasta Ostrzeszowa" - apelując o ofiary w gotówce i w naturze na pomoc dla bezrobotnych.

16. Żywy Różaniec

Organizacja Katolicka "Żywy Różaniec" istniała już w czasie Zaboru Pruskiego. Jak sama nazwa wskazuje, że działalnością tej organizacji był kult do Matki Boskiej Różańcowej poprzez dobrowolne oddanie się regułom odmawiania Różańca Świętego.

Organizacja dzieliła się na cztery ugrupowania :

- Żywy Różaniec Matek
- Żywy Różaniec Panien
- Żywy Różaniec Mężów
- Żywy Różaniec Młodzienców

Istniał jeszcze podział na dalsze grupy. Każde ugrupowanie wyżej wymienione dzieliło się na dalsze podgrupy - n.p. :

- Żywy Różaniec Matek z miasta
- Żywy Różaniec Matek ze wsi - to samo dotyczyło Panien, Mężów i Młodzienców.

Miesięczne zebrania każdej z grup odbywały się w kościele farnym lub kościele św. Anny.

Przy "Żywym Różańcu" powołano "Różańcową Kasę Pogrzebową". Warunkiem przyjęcia do tej kasy było :

- przynależność do "Żywego Różańca"
- opłata od każdego wypadku śmierci członka - 10 groszy.

Dla informacji podaję, że "Żywy Różaniec" skupiał wiele członków. Świadczy o tym zapis, że w 1931 roku wypadków śmierci członków "Różańcowej Kasy Pogrzebowej" było aż 31.

"Żywy Różaniec" istniał w czasie Zaboru Pruskiego i przez cały okres międzywojenny do sierpnia 1939 roku.

17. Towarzystwo

Chóru Kościelnego im. Stanisława Moniuszki

Towarzystwo Chóru Kościelnego powstało 8 listopada 1896 r. w czasie Zaboru Pruskiego. Założone zostało przez ks. proboszcza Michała Perlińskiego i p. Popiełkiewicza, który był pierwszym dyrygentem chóru. Powstało na bazie chórów, które działały w stowarzyszeniach katolickich przy ostrzeszowskiej farze. Chór o wielkich tradycjach kultuwujący pieśń kościelną i świecką.

W czasie niewoli chór spełniał znaczącą rolę w walce przeciw germanizacji Polaków, poprzez śpiew polskich pieśni narodowych i kościelnych. W okresie międzywojennym zapisał na swoim koncie wiele osiągnięć. Wśród chórów zarejestrowanych w VII Okręgu Wielkopolskiego Związku Kół Śpiewaczych, podczas Zjazdów Okręgowych w konkursach śpiewaczych uzyskiwał wysokie lokaty.

Dla miejscowego społeczeństwa zapisał się udziałem w bardzo licznych imprezach okolicznościowych, koncertach i akademiach. Obok współudziału w wyżej wymienionych imprezach, chór organizował własne koncerty. W drugim dziesięcioleciu międzywojennym osiągnął apogeum swojej działalności. W ramach Towarzystwa był chór mieszany, chór męski oraz mała orkiestra symfoniczna, którą prowadził zawodowy skrzypek p. Wewrzychek. Dyrygentami chóru byli profesjonalni muzycy, a wśród tych prof. Ignacy Rozmarynowski. Do pomocy dyrygentom byli organiści ostrzeszowskiej fary. Jednym wśród dyrygentów był sam proboszcz Grzegorz Kucharski.

Aby usankcjonować szeroką działalność publiczną, dla przykładu podaję, że 2 grudnia 1934 roku w sali Hendrykowskiego o godz. 20-tej Towarzystwo Śpiewu im. Stanisława Moniuszki dało koncert wokально-muzyczny dla publiczności, podczas którego na program złożyło się:

- występ chóru mieszanego pod dyr.p.I.Rozmarynowskiego
- występy solowe - śpiew p.Walerego Stawinogi :
- "Dwie zorze" Stanisława Moniuszki
- aria z "Żydówki" Haleveygo
- występ chóru męskiego
- występ orkiestry symfonicznej pod dyr. p.Wawrzyczka
- występ chóru mieszanego z orkiestrą :
- "Po niedzieli przy nieszporsach"
- "Niech żyje młoda para" z Halki St.Moniuszki

Koncert ten na życzenie społeczeństwa powtórzono 6 stycznia 1935 roku o godz.20-tej również w sali Hendrykowskiego.

8 listopada 1936 roku Towarzystwo obchodziło swoje 40-lecie istnienia.Z tej okazji w sali Hendrykowskiego odbyła się jubileuszowe akademie w/g programu :

- referat okolicznościowy wygłosił prezez VII Okręgu Związku Kół Śpiewaczych p.Fleige z Kępna
- śpiewy chóralne : "Cichy domku" Moniuszki
- "Za chlebem" Żukowskiego
- "Późegnanie lasu" Mendelssona
- "Samotna róża" Hermesa
- "Mazur" Moszyńskiego
- śpiew chóru przy towarzystwie orkiestry wojskowej z Ostrowa Wlkp :
- "Chór niedzielny" z Halki Moniuszki.

Po koncercie na zorganizowanej zabawie w tej samej sali Hndrykowskiego bawiono się do świtu,a do tańców przygrywała orkiestra wojskowa z Ostrowa Wlkp.

O zasługach Towarzystwa świadczy fakt przesłania telegramu na okoliczność Jubileuszu 40-lecia od Biskupa Sufragana Poznańskiego Walentego Dymka.

Echa 40-lecia „Moniuszki”

Jak już donosiliśmy J. E. Ks. Biskup Dymek nadał swoje arcybiskupskie błogosławieństwo dla chóru. List Jego Ekscelencji brzmi, jak następuje:

"Tygodnik Parafialny"
nr.47

z dn.22 listopada 1936 r.

Poznań, dnia 5 listopada 1936 r.

Towarzystwu Śpiewu im. St. Moniuszki w Ostrzeszowie przesyłam wyrazy szczerzego uznania z okazji obchodu 40-lecia istnienia. Równocześnie dołączam swoje błogosławieństwo arcybiskupskie na dalszą służbę dla dobra Kościoła, narodu i państwa.

† Walenty Dymek
Biskup Sufragan Poznański.



Ze zbiorów Zofii Jurkiewicz - Jenelt

Fotografia Chóru mieszanego im. Stanisława Moniuszki
w Ostrzeszowie z dnia 21 listopada 1934 roku.

Wśród 66 członków czynnych chóru - pośrodku siedzi prezes
Towarzystwa p. Stefan Hazubski i obok niego dyrygent p. Ignacy
Rozmarynowski.

Sztender chóru trzyma chorąży p. Franciszek Kokot.



Ze zniorów Muzeum Regionalnego w Ostrzeszowie

Fotografia Chóru Kościelnego im.Stanisława Moniuszki w Ostrzeszowie z dnia 17 listopada 1938 roku.

Siedzą od lewej strony :

- p.Nowacki
- p.Kulczekówna
- p.Gwiazda
- ks.proboszcz Grzegorz Kucharski
- p.Tomasz Stojcki
- p.Zborowski - organista Fery i dyrygent chóru
- p.Jan Woryma.

18. Towarzystwo Ministrantów

Ministranci - chłopcy posługujący księżom przy odprawieniu Mszy św. i podczas nabożeństw, zawsze istnieli przy każdej parafii katolickiej. W różnych okresach było ich mniej lub wielu.

Kiedy od 1 grudnia 1930 roku proboszczem parafii ostrzeszowskiej został ks. Grzegorz Kucharski, potrafił skupić wokół siebie wielu chłopców - ministrantów, by już 6 lipca 1931 roku zorganizować ich w "Towarzystwie Ministrantów". W dniu założenia wpisano na listę członków 25 chłopców, która miała stałą tendencję wzrostu.

Towarzystwo posiadało swój Zarząd wyłoniony z najstarszych ministrantów - uczniów szkół średnich.

Chłopcy dzielili się na grupy :

- pierwsza - to ministranci starsi znający t.zw. ministranturę polegającą na samodzielnej obsłudze księdza podczas Mszy św. i nabożeństwach, znając w języku łacińskim odpowiedzi i modlitwy /po łacinie/ podczas celebracji,
- druga - to ministranci młodsi, kandydaci na ministrantów starszych, uczący się ministrantury.

Szkolenie młodszej grupy ministrantów odbywało się z reguły w kościele św. Anny. Nauczycielami byli najstarsi i doświadczeni ministranci.

W dniach od 19 do 21 maja 1935 roku była Wizytacja Arcypasterska Parafii Ostrzeszowskiej, przeprowadzona przez Jego Eminencję ks. Biskupa Walentego Dymka. Wizytowano również Towarzystwo Ministrantów, które zostało ocenione bardzo wysoko jako prężna organizacja chłopców doskonale się reprezentująca. Każdy ministrant posiadał własną komeżkę, a habity i kołnierze ministranckie w dużej ilości były w posiadaniu kościoła farnego i przechowywane w zakrystii.

Dla upamiętnienia tej wizyty na ogródkach dziecięcych pobudowano wodotrysk. Ogródki dziecięce są dziełem Biskupa podczas Jego wikariatu w Ostrzeszowie. 21 maja 1935 roku w czasie wizytacji kościoła św. Anny i ogródków - nadano temu miejscu nazwę : "Ogródki Dziecięce im. ks. Biskupa Walentego Dymka".



Ze zbiorów Władysława Grafa

Towarzystwo Ministrantów przy kościele farnym w Ostrzeszowie. 35 chłopców i 4-ch członków Zarządu. Wśród Zarządu - ostatni z lewej strony siedzi Kwiatkowski, a przedostatni i prawej strony siedzi Marien Perski. Pośrodku w otoczeniu najmłodszych ministrantów siedzi ks. proboszcz Grzegorz Kucharski.



Wprowadzenie ks. Biskupa Walentego Dymka do kościoła farnego w dniu 19 maja 1935 roku, przybyłego do Ostrzeszowa z racji wizyty Arcypasterskiej. Na fotografii Towarzystwo Ministrantów przed księżmi dekanatu ostrzeszowskiego i Biskupem - na Rynku w procesji do kościoła farnego.

19. Papieskie Dzieło Rozkrzewienia Wiary

Papieskie Dzieło Rozkrzewienia Wiary - było organizacją działającą w parafii ostrzeszowskiej powstałą tuż po pierwszej wojnie światowej. Do tej organizacji należeli chłopcy i dziewczęta w wieku pozaszkolnym oraz młode małżeństwa. Zamiast legitymacji, członkowie otrzymywali obrazki wpisowe. Organizację podzielono na dziesięcioosobowe zespoły członkowskie. Tymi zespołami kierowali : chłopców - "dziesiątnicy"

dziewczęta - "dziesiątniczki".

Program działania jak sama nazwa wskazuje, było kierowanie młodzieżą w krzewieniu wiary i szeroki udział w życiu katolickim w ramach Akcji Katolickiej. Jednym z zadań statutowych było gromadzenie funduszy na misje katolickie. Fundusze te zbierano ze składek członkowskich, składek kościelnych oraz organizowanych imprez dochodowych.

Na koniec 1935 roku - liczba członków Papieskiego Dzieła Rozkrzewienia Wiary wynosiła 200 osób, podzielonych na 20 t.zw. "dziesiątek".

Ze sprawozdania finansowego za 1935 rok wynika, że była to prężna organizacja wypełniająca swoje statutowe obowiązki szczególnie na rzecz misji katolickich. Z tego sprawozdania dowiadujemy się, że :

dochód uzyskano z :	składek członkowskich w wysokości	308,00 zł
	z Akademii misyjnej.....	7,00 zł
	"kolekty kościelnej" z niedzieli	
	misyjnej.....	84,27 zł

	razem	399,27 zł
Rozchodowano :	ks.P.Wieczarkowi misjonarzowi w Chinach	7,00 zł
	do sekretariatu generalnego w Poznaniu	392,27 zł

	razem	399,27 zł

6 stycznia 1932 r. w sali Hendrykowskiego - "Papieskie Dzieło Rozkrzewienia Wiary" wspólnie z organizacją "Papieskie Dzieło Świętego Dzieciństwa" zwaną także "Stowarzyszenie Dzieciątka Jezus" - byli organizatorami Akademii Misyjnej.

Na program akademii składało się :

- referat pt. "Trudności w pracy misyjnej"
- śpiewy chóralne
- deklamacje
- sztuka teatralna pt. "Dziewczęce dusze"

2 października 1935 r. w sali Hendrykowskiego o godz. 19-tej wystawiono sztukę teatralną - dramat w 5-ciu aktach pt. "Bóg nie umiera". Wystawienie tego przedstawienia wsparte było przez Akcję Katolicką. Udział w przedstawieniu wzięły połączone siły amatorskie pod reżyserią p. Mariana Malinowskiego - właściciela drukarni ostrzeszowskiej i wiceburmistrza miasta.

20. Stowarzyszenie Dzieciątka Jezus

Stowarzyszenie Dzieciątka Jezus istniało już w czasie Zaboru Pruskiego. Po odzyskaniu niepodległości zostało w swej nazwie przemianowane na "Papieskie Dzieło Dzieciństwa Jezus". W swoich szeregach skupiało dzieci katolickie w programie oddawania hołdu i czci Dzieciątku Jezus.

Organizacja posiadała swoją chorągiew obnoszoną podczas uroczystości kościelnych. W szeregach organizacji były dziewczęta oraz chłopcy w wieku przedszkolnym i pierwszych klas szkolnych. O liczebności tego stowarzyszenia świadczy fakt, że w kronice w "Gazecie Parafialnej" podawano, że zebrania dzieci odbywały się w sali Hendrykowskiego. Stąd wniosek prosty - była to bardzo liczna organizacja. Podzielona na grupy, które prowadziły dzieci starsze :

- dziewczęta prowadziły grupowe t.zw. "zelatorki"
- chłopców prowadziło grupowi zwani "zelatorami".

Głównym programowym celem było przygotowanie już od wczesnego dzieciństwa do praktyk religijnych w wspólnym froncie działających przy ostrzeszowskiej farze stowarzyszeń katolickich. Dla tych dzieci w kościele farnym odprawiano wspólne comiesięczne nabożeństwa.

W 1931 roku 11 stycznia - dzieci tej organizacji w sali Hendrykowskiego o godz. 17,30 wystawiły bajki w tytułach :

- "Bajka o krasnoludkach"
- "Kot w butach"
- "Zakochana w krainie śnieżek"

Organizatorem i reżyserem wystawienia bajek był ks. Konieczny opiekun stowarzyszenia.

Zbyt mało podawano informacji w kronikach parafialnych dot. działalności stowarzyszenia "Papieskie Dzieło Dzieciństwa Jezus" i dlatego nie mogę szerzej opisać o działalności tej organizacji. Z autopsji mogę jednak podać, że jako dziecko w okresie międzywojennym byłem świadkiem działania różnych stowarzyszeń katolickich przy ostrzeszowskiej ferze, w których aktywnie uczestniczyłem.

Mogę jednoznacznie stwierdzić, że było to stowarzyszenie liczne i prężne w swojej działalności.

21. Ochronka Parafialna

Ochronkę parafialną zorganizowano już w pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości. Było to przedszkole dla dzieci w wieku 5-7 lat. Prowadziły ją siostry zakonne zamieszkałe przy ochronce, która mieściła się w dwóch salach w budynku t.zw. "starej sądowni" przy ulicy Krakowskiej. Grupa dzieci uczęszczająca do ochronki była nieliczna, a dzieci pochodziły z rodzin więcej lub średnio zamożnych, bowiem utrzymywała się z własnych wypracowanych środków pieniężnych. Środki te uzyskiwano z miesięcznych opłat rodziców, częściowej dotacji miasta i parafii oraz imprez urządzanych przez dzieci. Pragnę poinformować z własnej autopsji, chodząc do tej ochronki w latach 1927-1930, że brałem udział w imprezach organizowanych przez siostry zakonne - opiekunki, przy znacznej pomocy rodziców dzieci.

Od 1934 roku ochronkę przejęły Siostry Nazaretanki z Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu przybyłe do Ostrzeszowa.

Skromne są notatki prasowe na temat działalności ochronki, ponieważ organizacja ta nie wchodziła na listę stowarzyszeń istniejących przy ostrzeszowskiej ferze, a stanowiła placówkę wychowawczą przedszkolną, jednak przypisaną jako istniejącą przy parafii.

Ze skromnych informacji prasowych podanych w "Tygodniku Parafialnym" z notatki z 1934 roku możemy dowiedzieć się, że 24 czerwca

tego roku pod kierunkiem Sióstr Nazaretanek w sali Hendrykowskiego o godz. 16-tej odbyło się przedstawienie w wykonaniu dzieci ochronki parafialnej, na które składało się :

- obrazek sceniczny pt. "Zabawa jakich mało"
- taniec "Krakowiak"
- deklamacje zbiorowe
- śpiew "Jestem polskie dziecię"
- dziecięcy występ muzyczny
- obrazek sceniczny pt. "Czary nocy".

Dzieci z ochronki brały również udział w uroczystościach organizowanych przez inne stowarzyszenia katolickie w ramach Akcji Katolickiej. Dla przykładu podaję, że z okazji "Dnia Świętej Rodziny" 7 stycznia 1933 r. o godz. 16-tej w sali Hendrykowskiego urządzono akademię według programu :

- słowo wstępne
- śpiew chóralny
- referat wygłoszony przez p. Garstkową
- deklamacje
- obrazek sceniczny pt. "Usługa aniołów przy żłóbku" w wykonaniu dzieci z ochronki parafialnej
- obrazek sceniczny w dwóch aktach pt. "Opieka Najświętszej Panienki" w wykonaniu Stowarzyszenia Młodych Polek
- żywy obraz "Najświętsza Rodzina" z udziałem także dzieci z ochronki.

22. Zakon św. Franciszka

Przy parafii ostrzeszowskiej istniała także organizacja pod nazwą "Zakon św. Franciszka". Jak sama nazwa wskazuje, było to stowarzyszenie skupiające mężczyzn. Nie znane mi są bliżej statutowe zadania tej organizacji, jednak napewno istniało przy parafii będąc w kulcie św. Franciszka jako wzorca postępowania w życiu codziennym.

Z fragmentarycznych zapisów prasowych dotyczących comiesięcznych spotkań, wspólnych nabożeństw i komunii św. - mogłem dowiedzieć się, że do tej organizacji należeli kandydaci zwani "nowicju-

szami" i członkowie nazywani "postulantami". Była to organizacja, która nie była widoczna publicznie w życiu parafialnym, natomiast członkowie przestrzegali ściśle statutowe zasady i obowiązki wynikające z reguł statutowych, oddając się tylko praktykom religijnym.

Istniały jeszcze dwa stowarzyszenia o charakterze religijnym :

- Arcybractwo Straży Honorowej Najświętszego Serca Pana Jezusa
- Bractwo Trzeźwości.

Oba te stowarzyszenia istniejące już w czasie Zaboru Pruskiego wyszczególnił ks. proboszcz M. Ferliński w swojej książce wydanej w 1920 roku. Istniały według własnych statutów i programów pracy.

Z powodu braku informacji na ich temat w "Tygodniku Parafialnym" z lat 1931-1936, wyszczególniłem je w spisie jako istniejące bez informacji o ich działalności. Według wszelkiego prawdopodobieństwa przestały istnieć do 1931 roku, a ich członkowie przeszli do pracy do innych nowopowstałych organizacji katolickich.

DODATEK

Wertując kartki roczników "Tygodnika Parafialnego" wydawanego w okresie międzywojennym w Ostrzeszowie, na zakończenie tego zapisu nie mogę pominąć zdarzeń, które zaistniały w życiu parafii ostrzeszowskiej inspirowane przez Akcję Katolicką.

Organizowane były wspólnie przez udział różnych stowarzyszeń katolickich istniejących w ramach Akcji Katolickiej. Szczególnie zanisać tu należy organizowanie corocznych akademii papieskich z okazji rocznic wstąpienia na Stolicę Apostolską Ojca Św.

Piusa XI :

- Dnia 23 marca 1931 roku pod kierunkiem kierownika szkoły powszechnej w Niedźwiedziu p. Franciszka Podleka, była zorganizowana przez tamtejsze stowarzyszenia katolickiej młodzieży żeńskiej i męskiej

"Wieczornice Papieskie". W tej uroczystości uczestniczyli przedstawiciele z Ostrzeszowa - ks. proboszcz Grzegorz Kucharski oraz inspektor szkolny Sylwester Hęćka.

Na program wieczornicy złożyło się :

- referat p. Franciszka Podlaka
- w części artystycznej : deklamacje i śpiewy w wykonaniu dzieci szkolnych i młodzieży.

Jak napisano w "Tygodniku Parafialnym" z tej okazji wysłano telegram hołdowniczy do Ojca św. Piusa XI na ręce Nuncjusza Apostolskiego w Warszawie. W odpowiedzi na telegram p. Franciszek Podlak otrzymał podziękowania od Nuncjusza Apostolskiego w Warszawie oraz Kardynała Augusta Hlonda - które poniżej w reprodukcji z "Gazety Parafialnej" z dnia 3 maja 1931 roku /Nr. 18/ podaje :

Echa Wieczornicy Papieskiej w Niedźwiedziu.

J. E. Nuncjusz Apostolski w Warszawie przesłał na ręce ks. proboszcza dla p. Franciszka Podlaka, kierownika szkoły w Niedźwiedziu, list, który w polskim tłumaczeniu brzmi następująco:

Nuncjatura Apostolska

w Polsce Nr. 9964.

Warszawa, dnia 6 kwietnia 1931r.

Wielce Szanowny Panie!

Dowody synowskiego przywiązania i miłości względem Ojca świętego, któreś w piśmie z dnia 29 marca, niedawno mi przesłałem w imieniu wszystkich z tej parafii w Niedziele Palmową na uroczystym zgromadzeniu zebranych wiernych, najpokorniej wyraził, sprawiły mi wielką radość.

Z tej racji zasylam stokrotne dzięki a w dowód życzliwości Ojca świętego jako zadatek łask niebieskich udzielam Tobie i wszystkim współobywatelom Twoim, Świętego Kościoła Katolickiego najwierniejszym synom, Apostolskiego błogosławieństwa.

(—) † Fr. Marmaggi

Arcybiskup Adryanopoliński

Nuncjusz Apostolski.

W. Szan. Panu

Franciszkowi Podlakowi

Niedźwiedź

Od J. Em. Ks. Kardynała, Prymasa Polski, odebrał
p: Podlak nast. pismo:

Prymas Polski
L. D. 1491/31. Pr.

Poznań, d. 3 kwietnia 1931r.

Wielmożny

Pan Franciszek Podlak,

Kierownik szkoły

w Niedźwiedziu.

Dziękuję serdecznie za przesłany mi adres z okazji wieczornicy odbytej w szkole powszechnej w Niedźwiedziu ku czci Ojca Świętego.

Niechaj Bóg błogosławi zbożnym postanowieniom trwania zawsze wiernie i nieugięcie przy zasadach Chrystusowych!

(—) † August Kard. Hlond.

- Dnia 14 lutego 1932 r. w sali "Strzecha" o godz. 17-tej odbyła się "Akademia Papieska" zorganizowana przez Akcję Katolicką pod protektoratem starosty Zenktelera i ks. proboszcza Kucharskiego. Do zorganizowania tej akademii powołano komitet organizacyjny pod przewodnictwem prof. Biczysko.

Program akademii :

- zagajenie
- śpiew Chóru Męskiego "Dzwon" - "Gaude Mater Polonia"
Gorczyńskiego
- deklamacja pt. "Urbi et Orbi" w wyk. p. Gorgolewskiej z Koła
Włościanek
- referat pt. "Dziesięciolecie rządów Piusa XI" wygłoszony
przez sędziego Hoffmanna
- śpiewy Chóru "Dzwon" : - "Z wysokich niebios"
- "Boże usłysz nas"
- deklamacja chórowa pt. "U studni" w wykonaniu Stowarzyszenie
Młodzieży Polskiej

- 14 lutego 1934 r. w sali Hendrykowskiego odbyła się akademie w 12-tą rocznicę wyboru Ojca św. Piusa XI.

Na program złożyło się :

- wykład okolicznościowy wygłoszony przez inspektora szkolnego Sylwestra Hęckę

- występy chóru gimnazjalnego pod dyr. ks. Leona Czerwińskiego
 - deklamacje w wykonaniu :
 - członków Tow. Gimnastycznego "Sokół"
 - Kat. Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej
 - Kat. Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej
 - 10 marca 1935 r. o godz. 17-tej w sali Hendrykowskiego odbyła się akademie z okazji 13-tej rocznicy wstępu na Stolicę Apostolską Ojca Św. Piusa XI.
 - Program :
 - Chór Męski "Dzwon" - "Gaude Mater Polonia"
 - słowo wstępne - prezes Parafialnej Akcji Katolickiej prof. Biczysko
 - referat okolicznościowy - prof. Marian Koza
 - deklamacja solowa "Pius XI Urbi et Orbi" w wykonaniu członkini Czytelni Kobiet
 - solo skrzypcowe - Janiakowa przy akompaniamencie S. Prądkyńskiej
 - "Ave Maria" Schuberta
 - "Arioso" Haendla
 - recytacja pt. "Quo vadis" H. Sienkiewicza
 - wspólny śpiew - "My chcemy Boga"
 - 1 marca 1936 r. w sali Hendrykowskiego w 14-tą rocznicę wstąpienia na Stolicę Apostolską Ojca Św. Piusa XI urządzono akademię w/g programu :
 - wykład prof. Kołaczkowskiego
 - deklamacje
 - śpiew chóru gimnazjalnego "Na arenie krwi" pod batutą ks. Rogowskiego.
- Dekorację sali wykonał nieodpłatnie p. Józef Caliński.
- Przy wstępie na salę pobierano dobrowolne datki, a pierwsze cztery rzędy krzeseł były opłacane w wysokości 50 groszy.
- W tym dniu wydano również apel do społeczeństwa o udekorowanie domów flagami narodowymi i papieskimi.

Na zakończenie tematu podam jeszcze kilka wyderzeń o charakterze religijnym - wyderzeń, zorganizowanych przez Akcję Katolicką i inne stowarzyszenia katolickie działające na terenie Ostrzeszowa.

1. 18 stycznia 1931 roku o godz. 19,30 w auli gimnazjum odbył się

"Wieczór Kolęd" zorganizowany przez uczniów Państwowego Seminarium Nauczycielskiego i Gimnazjum Miejskiego. W programie śpiewano kolendy na chóry męskie i mieszane układu :

Nowowiejskiego

Flaszy

Kazury

Wiechowicza.

Sala p. Hendrykowskiego.

„Wieczór Kolend“

Państw. Seminarjum Nauczycielskiego i Miejskiego Gimnazjum
odbędzie się
w niedzielę, dnia 18-go stycznia 1931 r. o godzinie 7³⁰ wieczorem.

W programie staropolskie Kolendy na chóry męskie i mieszane
układu Nowowiejskiego, Flaszy, Kazury i Wiechowicza.

Ceny miejsc:

Rezerwowe 2,-zł. I miejsce 1,50 zł. II miejsce 1,-zł. Wejście na salę 50 gr., młodzież szkolna 30 gr.

— — — Czysty dochód przeznacza się na zakup przyborów muzycznych i nut, — — —

Wydawca: Ks. Grzegorz Kucharski - Ostrzeszów. • Cześćkami drukarni „Gazety Ostrzeszowskiej“ w Ostrzeszowie.

2. 1 marca 1931 roku Sodalicja Mariańska przy Gimnazjum Miejskim wystawiła sztukę teatralną pt. „Wenancjusz“. Dano dwa przedstawienia w sali Hendrykowskiego: o godz. 15-tej dla dzieci
o godz. 19,30 dla starszych.

Reżyserem był ks. Sylwester Konieczny.

Dochód z przedstawienia przeznaczono na polskie misje w Afryce.

3. 25 października 1931 roku o godz. 16-tej w sali „Strzecha“ urządzono akademię z okazji VIII Dnia Katolickiego w uroczystość Chrystusa Króla.

Na program złożyło się : - śpiewy chórowe, deklamacje, wykład prof. Biczysko i żywy obraz.

4. 8 grudnia 1931 roku Żeńska Sodaliczka Marińska - gimnazjalna w Święto Niepokalanego Poczęcia N.M.P. w sali gimnazjum urządziła wieczornicę w/g programu :

Część I : - deklamacja

- wykład ks.Koniecznego moderatowa Sodaliczki
- deklamacja solowa z muzyką pt."Pierwsze rozstanie"
- żywy obraz "Skowronek u stóp N.M.P."

Część II : - dremat z czasów Nerona pt. "Westalka".

5. 9 marca 1934 roku o godz 20-tej w sali Hendrykowskiego z inicjatywy Akcji Katolickiej i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej - wystawiono przedstawienie pt. "Porwanie Sabinek".W przedstawieniu brali udział również amatorzy z Chóru "Dzwon" w osobach : Czesław Golicki, Teofil Graf, Leon Hendrykowski, Roman Małyszka, Sylwester Siof oraz Wacław Dirska.

6. 28 października 1934 roku o godz 17-tej w sali Hendrykowskiego odbyła się akademie ku czci Chrystusa Odkupiciela zorganizowana przez Akcję Katolicką.

Program : - słowo wstępne

- deklamacja solowa "Chrystus"
- wykład okolicznościowy
- deklamacja solowa "1900 lat"
- śpiew chóru im.St.Moniuszki
- fragment sceniczny pt. "Krzyż"
- wspólne wyznanie wiary
- wspólny śpiew "Z tej biednej ziemi"

7. 1 i 2 maja 1935 roku w kinie "Grand" z inicjatywy Akcji Katolickiej wyświetlono film pt. "Przeor Kordecki"

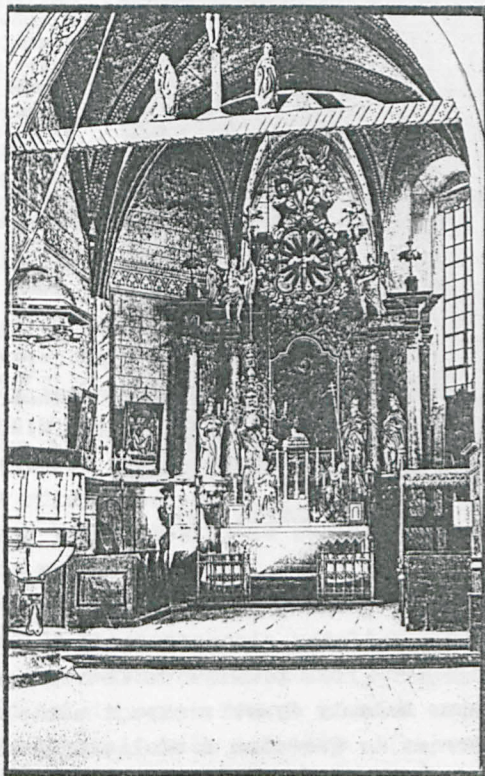
8. 29 maja i 9 czerwca 1935 roku w kinie "Grand" z inicjatywy Akcji Katolickiej wyświetlono film religijno - historyczny o św.Antonim.W każdym dniu dano po dwa seanse o godz.16-tej i godz.19,30.

9. 24 maja 1936 roku w sali Hendrykowskiego urządzono akademie o godz.16,15 ku czci "Królowej Polski".

Program : - zagajenie

- śpiew chórowy
- deklamacja chórowa "Tobie Maryo ! Dziewic Królowo !"

- referat okolicznościowy
- dialog "Merzenie iszczą się"
- deklamacje chórowe "Na Anioł Pański"
- deklamacje solowe "Świat się przystroił"
- na zakończenie pieśń "Hołd Maryi"



Fot. ze zbiorów Władysława Grafa

Wnętrze kościoła farnego w Ostrzeszowie
w roku 1921

SERDECZNIE WITAMY!

Intonujemy dziś pieśń
radosną.

Wielogłos jej dźwięków
i ech i dzwonów kościel-
nych wołania — grają, zwią-
zane w harmonijny, wymow-
ny akord.

Radośnie dźwięczy każdy
ton. —

Oderwani od ciężkich żar-
n roboty, odwracamy wbiły
w skiby odwalanych lemie-
szem godzin wzrok i pa-
trzymy radośnie w odblask
czegoś niezwykłego, - chwil
ważkich, niecodziennych.

Poprzez dalekość rozwieli-
możnionej jesieni, poprzez
przestrzeń codzienności ja-
wią się różowe, jutrzniane
obrzeża, zwiastujące nie-
dzielę, a z nią CIEBIE,
Dostojny i Drogi nasz
Gościu.



J. E. Ks. BISKUP WALENTY DYMEK.

Szerokiem, czystym tchnie-
niem wypełniamy pierś, by
mocno i głośno grał głos
nasz, którym Cię dziś witamy
u progów prastarej naszej
świątyni, u progu serca
każdego, rozedrganego ośle-
piającym blaskiem miłości.

Idziesz ku swoim, z któ-
rymiś kiedyś zadziegnął
przyjacielską jednię.

Wchodzisz w ententę żar-
nych serc, rozdygotanych
szczęściem —

wibrujących sнопami u-
czuć serdecznych.

Pełnią Cię serc witamy,
Dostojny Arcypasterzu,—

— rozradowani,—

— szczęśliwi,—

— dumni.

I hold Ci niesiem należny,

— z niebieskiego kruszcu,

— szczerzoliwy

H O Ł D.

Dnia 25 października 1932 roku przybył do Ostrzeszowa
Jego Eminencja Biskup Walenty Dymek z okazji udzielenia
sakramentu bieżmowania. Dla Parafian z okolicznych wiosek
bieżmował o godz. 10-tej w kościele św. Anny, a osoby z
miasta o godz. 15-tej /po nieszpórach/ w kościele farnym.

Powyżej reprodukcja z "Tygodnika Parafialnego" z dnia
25 września 1932 roku Nr. 25 wydrukowana na miesiąc
przed przyjazdem Biskupa Dymka do Ostrzeszowa.

POSŁOWIE

Oddeję "Zeszyty Ostrzeszowskie" w ręce czytelników w temacie "Stowarzyszenia katolickie w okresie międzywojennym", by starszym przypomnieć, a młodszym przekazać informację o życiu społeczeństwa Ostrzeszowa w latach 1920 - 1939 w jednej rodzinie parafialnej skupionej w Akcji Katolickiej.

Na początku międzywojennego dwudziestolecia - Ostrzeszów liczył około 5500 mieszkańców, a w tym ponad 5000 katolików, by podobną liczbą mieszkańców wykazać się również w 1939 roku. Przyjmuje się, że katolicy stanowili w każdym roku przeciętnie 90 % zamieszkałej ludności w mieście.

Okres międzywojenny oznaczał się wzmożonym życiem publicznym, społecznym, katolickim i towarzyskim. Był to czas, kiedy technika jeszcze nie wkroczyła do domów społeczeństwa. Wtedy czas wolny od pracy zawodowej sprzyjał i wręcz wymagał życia towarzyskiego i udziału obywateli w pracach różnych organizacji, towarzystw i stowarzyszeń. Wówczas nie było telewizji, a aparat radiowy w mieszkaniu należał do rzadkości.

Skutkiem takiej sytuacji można zanotować w tym czasie istniejące 24 stowarzyszenia katolickie, które pracowały prężnie w środowisku ostrzeszowskim, trzykrotnie mniej liczbnym od dzisiejszego. Trzeba również wspomnieć, że oprócz stowarzyszeń katolickich działały na terenie Ostrzeszowa jeszcze liczne organizacje świeckie.

Autor

52

Z CYKLU: ZESZYTY OSTRZESZOWSKIE

1995

